

IVO SVETINA
ROSTVO VENERE

Igra

2018

*In kadar sem mislil na Florenco,
se mi je zdela kot čudežno vonjivo
in cvetni čaši podobno mesto,
saj se imenuje Mesto lilij,
njena stolnica pa Santa Maria del Fiore,*

Marcel Proust, Imena krajev ...

OSEBE:

Sandro Botticelli

Amadeo

Afrodita

Venera

Girolamo Savonarola

PROLOG

Pojejo: Afrodita, Venera, Amadeo

AMADEO

Tvoja slika je školjka, zlata živalska geometrija,
iz nje se dvigaš velika, svobodna poganska luč,
napol zrak, napol meso, iz kamna,
ki ga je lepota oblikovala po načrtih sonca.

AFRODITA

Ležiš v gnezdju, zlizanem od ognja,
tvoji dolgi medeni lasje ti ovijajo boke,
slišim jih, kako se širijo, da te rodijo,
purpurna sluz, speča v črnem laku.

AMADEO

Rasteš, otožna, zrcalo kavalirske perspektive,
v tvoji maternici se kopajo mandarini,
s svilenim milom si negujejo krvave obraze.
Srečna barva, gibajoča se z ljubkostjo svetlobe,
krhka zagonetna snov, razprta pahljača,
sinja mačeha, iz Afroditine kože izrezljana.

AFRODITA IN VENERA (DUET)

Rišejo te objeti vetrovi, pod cvetočimi krili
so se prepustili ljubezni. Tebi.

Plave rože v njihovih poljubih so dojke,
spuščajoče se kot plitek relief na tvoje vrtnično telo.
Vzpela si se iz popoka tišine, gola, zlatonita ostriga,
in pesem je prva senca nad tvojimi očmi,
kapljicami divje krvi, pricurele iz ovce,
zate zaklane pred tisočletji.

AMADEO

Si hiša lepote, z belimi okni,
razpirajočimi veke, razklano granatno jabolko,
luč prši iz čipk vzhajajočega
planeta renesanse, iz snega povita deklica,
v zlatem prahu žareča linija anatomije.

AFRODITA IN VENERA (DUET)

Dvigneš se sama iz sebe,
iz plitkega Sredozemskega morja,
v Venero oblikovana svetloba sveta.
Tvoje še mokro telo, Afrodita, se vino
iskri na Botticellijevih ustnicah.

I. DEJANJE

1. PRIZOR

Prišel je božji srd ... 4. novembra 1966. so Firenze prizadele katastrofalne poplave, ki so terjale več kot 30 smrtnih žrtev in povzročile hudo škodo na dragoceni kulturni dediščini te zibelke renesančne umetnosti. Uničenih je bilo 120 fresk, 500 kipov, 800 platen in 300 tabelnih slik, med njimi tudi znamenita Zadnja večerja Giorgia Vasarija, ki jo je naslikal 1564 leta.

Po silnem deževju je v nekaj dneh Arno preplaval mesto, podivjana voda je kot božji srd vdira v hiše, palače, galerije; spenjane in blatna voda se je kot pošast dvigovala po mogočnih stopniščih in s svojim strupenimi jeziki oblizovala in uničevala mojstrovine. Škoda, ki jo je povzročil podivjani vodni element, je bila skoraj neocenljiva. To so bile najhujše poplave po letu 1557. Reka Arno se je v nekaj urah dvignila za 6 metrov in preplavila mesto. Pri tem je bilo uničenih tudi 6000 rokopisov in 1.300.000 redkih knjižnih del iz tamkajšnje Narodne knjižnice.

2. PRIZOR

Savonarola in Afrodita.

SAVONAROLA

Ni bil ogenj, njegova smrtna sestra je bila, ki je očistila to mesto pregreh in poganske lepote. Ti slikarji, mnoge so podpirali Medičejci, celo papež, so slikali Madono s tako sladkostjo in zapeljivostjo, kot da bi bila ... kot da bi bila ena onih kupljivih ženščin ... ki komaj se zmračí, hodijo po stranskih ulicah in zvončki, privezani na gležnjih, tanko odzvanjano skozi mrak in vabijo mladeniče in starce v njihova vroča, gnusna naročja.

AFRODITA

Ti, ki tvoj nos je verjetno daljši od tvojega uda ... ti, ki se ti je v molitvi moškost posušila ... ti, ki se bojiš lepote in jo zato razglašáš za pogansko ...

SAVONAROLA

Utihni poganska razuzdanka ...

AFRODITA

Boginja sem in táko so me častili ...

SAVONAROLA

Stene palač so prepolne vaših podob ... Slikarji, ti ubožci na duhu, morda res spretni roke, v vas ljubijo vse tisto, kar jim je nedosegljivo

AFTODITA

Kaj pa Venera, moja rimska sestra?

SAVONAROLA

Pravljice! Da se je rodila iz morske pene!

AFRODITA

Mar ni pravljica, da je ubogi ribič nahranil množico z eno ribo in s suhim hlebcom kruha?

SAVONAROLA

To samo dokazuje, da se je božja slava ni širila s silo in orožjem, ampak z dobroto revnega ribiča.

AFRODITA

Rodila sem se iz morske pene, tako kot moja sestra Venera Mar ni to znak, da nisem človeškega rodu? Saj je bil tudi vaš Odrešenik brezmadežno spočet?!

SAVONAROLA

Utihni, razuzdanka, ki na hrbtu ne na kolenih moliš, da se tvoje naročje napolni s strupenim semenom.

Vstopi Venera

VENERA

Po meni se imenuje planet našega osončja; moj dan traja 243 zemeljskih dni. Zvečer se imenuje Večernica, zjutraj Danica. Dragi pridigar, ki ti je vera zaslepila pogled za lepoto: zazri se še nocoj v jasno firenško nebo in najsvetlejša zvezda, ki jo boš videl, je Venera. Sem jaz, tudi sama rojena iz morske pene, ki je nastala, ko je Kronos skopil svojega očeta Urana in vrgel njegov ud v morje ...

SAVONAROLA

O Gospod moj, pokaži mi pot, po kateri bo hodila moja duša.

Afrodita in Veneta se zasmejita, prostaško.

AFRODITA, VENERA

Čez stari most jo ucvri, strašni Savonarola, ki sam svoje sence se bojiš.

Afrodita in Venera se objameta in poljubita.

3. PRIZOR

Sestrski prepir

Afrodita in Venera

VENERA

Spet poležavaš! In se brezsravno igraš z otročki ...

AFRODITA

Samo na Tizianovi sliki ležim na ležalniku. Starejša sem od tebe, Venerica ... ki še Grkinja nisi! In otročki ... so angeli ...

VENERA

Ja, nisem Grkinja, zato je moje ime Milina ... in rodila sem ...

AFRODITA

Jaz sem rodila otroke, potomce slavnih Olimpijcev ...

VENERA

Eros se je rodil iz tvojega prešuštnega razmerja z Aresom ...

AFRODITA

Kaj naj pa bi počela s Hefajstom ... šepavim kovačem?

VENERA

In Enej?

AFRODITA

Je bil plod nepremišljene strasti ... In ti, si vse svoje potomce spočela ... kako se že danes reče? Brezmadežno?

VENERA

Roditeljica pomladi sem ... Mars me je zanemarjal, saj je domov prinašal le krvave ščite ...

AFRODITA

Pomlad ... le eden o štirih letih časov ...

VENERA

Brez katere ne bi bilo tvojih lilij ... in drugih cvetlic

AFRODITA

No ja, rožice ... res velika zasluga ...

VEBERA

Svet brez cvetov bi bil kot nočno nebo brez zvezd.

AFRODITA

Pusti me, da počivam ... zadnje čase sem utrujena, naveličana, zlovoljna ...

VENERA

Ker ne poznaš več ljubezni ... moške ljubezni ... ker ne veš več, kako izgleda moški ud, kako ga občutiš v sebi ... zato pa se igraš s temi brezspolnimi otročički, ki jim praviš angeli ...

AFRODITA

Iz pene si se rodila, iz semena, ki je ostal v odrezani mošnji tvojega božanskega očeta ...

VENERA

Tudi tebe je izbrizgalo iz teme v luč dneva, da so se moški grabili za mednožje. Po meni se vsaj imenuje letni čas, mesec april, ko so v starem Rimu slavili praznik, posvečen meni!

AFRODITA

Edino, kar naju družijo je golob ... nekakšen simbol, kdo bi vedel, zakaj? In da naju obsedeno slikarji nenehno slikajo ...

VENERA

... in kiparji klešejo ...

K ležeči Afroditi stopi Botticelli in jo pregrne s zeleno svilo.

4. PRIZOR

Botticelli in Amadeo

BOTTICELLI

Venera, milina in pomlad, pojdi z menoj. Tvoja lepota presega vse bogove, četudi naj bi bila božanskega rodu. Pojdi z menoj, stopi na školjko, na kateri zajadraš prek morja, prek valov, lase ti bo česal zefir ... In tvoj obraz bo obraz ... ki bo za vedno ostal spomin spomina, ki ne sme zbledeti ... ne sanje ne resničnost ...

AMADEO

Tako nežen si, Sandro, kot da bi ne bil moški; ob tebi vsaka ženska izgubi vonj zapeljevanja ... Sandro, boš res storil, kar ...

BOTTICELLI

Naslika te bom kot Venero ... tvoje telo je stokrat lepše, skladnejše, zapeljivejše od vseh florentinskih dam, ki se mi ponujajo ...

AMADEO

Bojim se ... Sandro, bojim se ... saj tega še nihče ni storil, da bi moškega slikal kot žensko....

BOTTICELLI

Tega pa midva ne veva ... Leonardo je baje velikokrat slikal ženske, pred njim pa so stali moški ... Le poglej Bounarottijeve kipe: so to ženske? Nobene miline, le moč, prikrita sila, napete mišice ... Še najnežnejša Bounarottijeva skulptura je David ... celo penis je izklesal tako nežno, da ne more užaliti nobene florentinske dame. (*Premor*) Zdaj pa leziva, Amadeo moj, utrujen sem, morda sem popil preveč vina; ta chianti je sladek, a kar prehitro jemlje razsodnost ...

AMADEO

Tudi če ne bi pila vina, bi vseeno

BOTTICELLI

Vseeno ... saj več, da je moja edni ljubezen bila ...

AMADEO

© Ivo Svetina

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

Clarice ... Kaj pa Simonetta Vespucci ?

BOTTICELLI

Ljubi moj Amadeo, preveč sprašuješ; raje prisluhni svojemu srcu ...

AMADEO

In ti mojemu

5. PRIZOR

Savonarola

SAVONAROLA

Vsa ta prevzetnost in napuh, ogrinjajoča se v lepoto. Lepoto? Pogansko, čutno, zapeljivo ... Še Madono slikajo kot posvetno žensko, še malo, pa bodo ti, ki poveljujejo sinjino neba, saj nočejo videti nebes, vzeli za model Jezusove matere, navadno kurbo! S tem se ruši vera, ne verujejo več, ti platoniki, slavilci poganskega Grka, ne verjamejo, da edino vera ponuja doumetje Vsemogočnega. Neke noči, noči polne groze bo zasijala na nebu zvezda, najsvetlejša zvezda Sirius imenovana, ki bo oznanila konec starega sveta in rojstvo novega Jeruzalema. Cerkev bo znova Petrova skala in papež v Rimu bo moral priznati, da so Firenze, središče krščanskega sveta, bogatejše, močnejše in mogočnejše kot kdaj koli prej.

6. PRIZOR

Botticelli in Afrodita

BOTTICELLI

Sledi svoji zvezdi, je rekel božanski Dante. In kje je moja zvezda? Katera od dveh je res moja? Nobena ... Amadeo je mili plamen, z njim tešim, kar telo si želi, tako krhek, tako nežen ... A srce ostaja prazno, kot je prazno nebo, če ne bi bila zgoraj nad njim onkrajmorska modrina ... edina barva, ki naznanja nebesa in s katero lahko pobarvam Madonin plašč, ogrinjalo, sešito iz nebeške sinjine.

AFRODITA

Včasih se mi zazdi, da si moj sin ...

BOTTICELLI

Eros? Ne norčuje se, veličastna!

AFRODITA

Ne, ker bi mu bil podoben ... (*se zakrohota*) ... ampak ker sanjaš o lepoti ... lepoti kot duhovni milini ...

BOTTICELLI

Slike, tudi največjih mojstrov, so samo približek Lepoti kot Vrhovnemu zakonu, ki vlada tako nebu kot zemlji.

AFRODITA

Ni lepote brez božjega žarka, pravijo danes tu, v tem mestu, La Citta dei Fiori, kjer ženske tekmujejo, katera si bo uspela nadeti lepšo masko.

BOTTICELLI

Vedve ...

AFRODITA

Kateri ... dve? Misliš jaz in Venera?

BOTTICELLI

Saj sta sestri ...

AFRODITA

Venera je pustila, da so jo vse bolj videli kot zemeljsko boginjo, če kaj takega sploh obstaja?

BOTTICELLI

Obstaja, ker božjega se ne da naslikati ...

AFRODITA

Zato kar naslikaj Venero ... slišim, da si to zelo želiš ... in kje boš našel model? Obe tvoji ljubezni, Simonetta in Clarice, sta le utvari razbolenega srca ... Zato se oklepaš Amadea, tega ljubkega mladeniča, ki s svojim skoraj ženskim telescem lahko stoji ure in dneve in mesece pred teboj, da v njem upodobiš svoje hrepenenje po nikdar uresničeni ljubezni ...

BOTTICELLI

Kruta si, Afrodita ...

© Ivo Svetina

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

AFRODITA

Moja daljna prednica je sumerska Inana, kraljica neba, boginja ljubezni in spolnosti, a tudi vojne in bojevanja ... ko je odšla v podzemlje, je premagala svojo smrtno nasprotnico Ereškigal in na zemljo se je znova vrnila plodnost in rast.

BOTTICELLI

Misliš, da bi jo lahko nekoč naslikal?

AFRODITA

Inano? Ne, ker ni je domišljije, ki bi lahko segla tisočletja nazaj in ugledala boginjo, strašno v svoji goloti, z mogočnimi prsmi in divje zaraščenim mednožjem ... Zdaj pa se raje loti priprav barv, s katerimi boš naslikal mojo ozkoboko in ploskoprsu sestrico ... In ne pozabi, Sandro: tu pri vas pravijo, da si cvetovi marelic želijo vetra, četudi je to njihova smrt.

7. PRIZOR

Botticelli in Amadeo

Botticelli bere:

Dantejev sonet XL

Prišel sem v čas, ko dan se krči in senca
vse bolj se širi, v čas, ki béli griče
in svojo barvo v njem izgubljajo trave,
a moja želja je vse bolj zelena,
nje korenine skriva trdi kamen,
ki čuti in govori, kot bil bi ženska.

AMADEO

Tako vsa hladna je ta čudna ženska ...

BOTTICELLI

Le zakaj ni Mojster napisal »čudovita«?

AMADEO

Poslušaj pesnika in verjemi mu!

(Botticelli nadaljuje z branjem)

kot hladni sneg, ko ga pokriva senca,
in je brez vpliva nanjo, kot na kamen,
pomladni čas, ki spet ogreje griče,
ko belo barvo prepodi zelena
in jih prekrijejo cvetlice in trave.

AMADEO

Kdaj boš dokončal *Pomlad*?

BOTTICELLI

Primavero ... Prima vero ... Ko znova ugledal bom njo ...ki njegova je ...

AMADEO

Saj si že naslikal celo Amorja ...

BOTTICELLI

Amor, Amorja, z lokom in puščicami ... Mar veš, da je imel Amor v svojem tulcu tako zlate kot železne puščice?

AMADEO

Prvič slišim ...

BOTTICELLI

Marsikaj boš še slišal – prvič ... in poslednjič ... Zlate so bile za ljubezen, železne za sovraštvo ... in verjemi mi, prepričan sem, da je izstrelil več železnih!

AMADEO

Saj je to Kupido, kot se reče pri nas?

BOTTICELLI

Ja, Kupido ... a ljubezen ni stvar puščic ... ljubezen je ... tako kot je pel božanski

Dante: sladka muka, kot koprnenje mareličnih cvetov po vetru ... ki je njihova smrt ...

8. PRIZOR

Disput o Materi božji

Savonarola, Afrodita, Venera

AFRODITA

Povej mi, Savonarola, temni varuh vere, kdo je bila Marija?

VENERA

Zakaj se ji reče Milosti polna? Je boginja?

SAVONAROLA

Marija je mati božja ... rodila je božjega sin, sina človekovega.

VENERA

In kdo je spočel tega sinu? Ki je sin božji? Bog?

SAVONAROLA

Sveti duh jo je obsenčil in brezmadežno je bilo spočeto božje dete ... Jezus Kristus.

AFRODITA

Kaj pomeni, da je bilo dete, ki je hkrati človeško in božje bitje, brezmadežno spočeto?

SAVONAROLA

To je ena najglobljih skrivnosti vere, katere ustanovitelj je bil Nazarenčan.

VENERA

Mar ni imela Marija moža?

SAVONAROLA

Vidim, kam me skušaš zapeljati ...

VENERA

Nikamor te ne bom zapeljala, saj nisi po mojem okusu, ampak razloži, kako je lahko ženska spočela otroka, ne da bi ga zaplodil njen mož?

SAVONAROLA

Angel Gabriel je nekoč obiskal Marijo, ženo tesarja Jožefa, in ji prinesel belo lilijo ter ji oznanil, da je bogoroditeljica.

AFRODITA

No, saj je bil tudi Ahil sin kralja Peleja in morske Nimfe Tetis; a nikjer ni zapisano, da bi bil Ahil, najmogočnejši grški bojevnik pred Trojo, brezmadežno spočet.

SAVONAROLA

Grki so bili preprosti ljudje: panteon njihovih bogov je tako velik, da za vse ni bilo prostora na Olimpu. Njihovo mišljenje je bilo prepolno bajk, čudežev, zaumnih izrekov, prerokovalci so napovedovali prihodnost ... predvsem pa pogansko ... barbarsko ...

AFRODITA

In brezmadežno spočetje ni bajka?

VENERA

Kaj pa je dejal Marijin mož Jožef, ko je Marija porodila dete, ki ni bilo njegovo?

SAVONAROLA

Saj je bilo to božje dete! Bogočlovek! Nič ne razumeta, razvratnici, ki nasedata tistim, ki oznanjajo, da je Lepota vrhovni zakon stvarstva ...

AFRODITA

Kaj pa misel, ki mi jo je zaupal Sandro, da je lepota živa in duhovna milina, ki jo navdihuje sijoč božji žarek

SAVONAROLA

To je napisal Ficino v svojem spisu *De amore*, ki bi ga morala Cerkev že zdavnaj vreči v ogenj ...

VENERA

Pa vseeno, mar ni Sandru uspelo na sliki Marijinega oznanjenja naslikati skrito žensko pričakovanje, ko se zave, da je v njej spočet otrok, sin samega bog?

SAVONAROLA

Botticelli je res mojster, a kaj ko so njegove slike vse preveč zemeljske; tostranske, njegova Marija, tudi na sliki z že rojenim detetom, je kakor, da bi jo pobral na cesti in jo posadil v svoj atelje.

VENERA

Mar ni večna, večna kot vera, tudi skladnost, ravnovesje, harmonija?

SAVONAROLA

To je poganski pogled na svet. In Marija ni ena od mnogih grških ali rimskih boginj ... Marija je mati našega Gospoda Jezusa Kristusa, ki je za naše grehe trpel in umrl na križu ...

AFRODITA

In zakaj jo je sin pustil, da je tudi ona trpela?

SAVONAROLA

Ker samo trpljenje nas očiščuje, saj rojeni smo umazani, med blatom in urinom pridemo na svet, velikokrat spočeti v grehu.

VENERA

Povej mi, gorečnež Savonarola, je tvoja mati še živa ?

SAVONAROLA

Umrla je ob mojem rojstvu ...

VENERA

Kako lepo! Dobesedno ti je dala življenje ... svoje življenje.

SAVONAROLA

Apaga! Lepota poganska, brezbožna zapeljivka, Jupitrova hči, apaga! ... Ki ne znaš drugega, kot da razkazuješ svojo brezbožno, grešno nagost ...

VENERA

© Ivo Svetina

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

Potem si videl tudi moj griček, Venerin griček ... (*se zakrohota*)

Afroditin ples

Belina. V začetku je bilo nebo, bela dlan,
s čudežnimi sencami, stisnjenimi v goreče črte
usode ranjena, mlado znamenje začetka zlate
geometrije, dlan ko otrok, ki dozori in je
podoben avtoportretu matere, naslikanem
z zrakom, s prvo črko abecede, v ljubezni dveh
žrebcev; prvega, zaklanega darila čisti beli
luči, drugega, pregnanega v puščinjo, na rob
obzorja, okrašenega z grehi sveta:
s svetlobo in popolnostjo

9. PRIZOR

Botticelli in Amadeo pred sliko *Pomladi*

BOTTICELLI

Amadeo, ne stoj tako blizu slike! Tvoj pogled mora hkrati zaobjeti celoto, ne pa da se kot pijana muha premika od enega do drugega detajla.

AMADEO

Od blizu moram videti, kako ti je uspelo ... uspelo nekaj, česar še ni videlo
človeško oko ... cvetlice na ravniku, cvetlice na obleki Flore, ki je prava boginja
...

BOTTICELLI

Njena podoba je človeška ...

AMADEO

Saj prav zaradi tega je tako lepa, čutna ...

BOTTICELLI

Božanska je v svoji človeškost.

AMADEO

In njen obraz ... znan je ...

BOTTICELLI

Ja, Simonettin je ... četudi je veliki mislec Marsilio Ficino zapisal, da je Primaverina duša Ljubezen, njen um Milost, njene oči Dostojanstvo in Velikodušnost, njeni nogi Ljubkost in Čednost ... a slikanje ni zapisovanje misli in alegorij ...

AMADEO

Kakšna čarovnija ... ples deklic, prepletanje njihovih rok, tančice krog njihovih teles frfotajo kot metuljeva krila ...

BOTTICELLI

Bojim se, da bodo nekateri sliko prepoznali kot čaščenje poganske lepote ...

AMADEO

Ali ni že Platon dejal, da so lepota vrata k božanskemu?

BOTTICELLI

Danes marsikdo več ne časti Platona ...

AMADEO

Saj si sam član Platonske akademije ...

BOTTICELLI

Savonarola pa stoji na Platonovih in Aristotelovih knjigah, ko grmi s prižnice.

AMADEO

Ko pa je tako nizke rasti.

© Ivo Svetina

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

BOTTICELLI

Lahko bi stal tudi na pručki.

AMADEO

In koga bo zadela Amorjeva puščica?

BOTTICELLI

Pazljiv pogledj, v katero smer meri?

AMADEO

V prvo gracijo z leve ...v tisto, ki je najbliže ...

BOTTICELLI

Merkurju, grškemu Hermesu, sinu Jupitra in nimfe Maje ...

AMADEO

In to sliko bosta dobila Lorenzo mlajši in njegova nevesta Semirada d'Appiano.

BOTTICELLI

Lepo je živeti od lepote, še lepše pa se ljubiti v njenem sijaju.

10. PRIZOR

FRANCOZI

SAVONAROLA

Francoski kralj, Karel VIII., ki je na prestol sedel kot trinajstletnik, si je spodbujen z branjem pustolovskih romanov, zaželel velikih vojnih pohodov. Odločil se je za Italijo; za osvojitve Neapeljskega kraljestva. Vdril je na Apeninski polotok, v Milanu so ga sprejeli široko odprtih rok, v Firencah so, da bi olajšali prihod francoskega kralja, ki je imel enega največjih nosov v zahodni zgodovini, celo porušili del obrambnega zidu, da je lahko kar se da veličastno vkorakal v Mesto rož, ki je tedaj štelo sto tisoč prebivalcev. Pietro Medici mu je, da bi preprečil nepotrebne žrtve, omogočil prost prehod skozi Firenze, in bil za vse čase zaznamovan kot izdajalec. Stalo ga je tudi oblasti. Savonarola je kralja Karla

pozdravil kot osvoboditelja, tistega, ki je iz mesta pregnal podkupljivost, pohoto, razkošje in grešnosti Medičejcev.

Daljši premor

SAVONAROLA

Sveti kralj, roka usode, pozdravljen, ki si nas osvobodil tiranov!

Naše mesto je preproga tvojim žlahtnim korakom,
s katerimi boš šel do Rima in dalje vse do Neaplja!

Naj bo blagoslovljeno tvoja vojska, ki ne pozna
usmiljenja: kdor si zasluži smrt, ne bo zveličan,
ampak za večno pogubljen ...

Tirani so se odevali v brokat in svilo, se kitili
z zlatom in dragulji, pili opojno vino,
iz ust pa jim je kapljala kačja slina!

Mesto, poimenovano po rožah, so spremenili
v hlev ... nič podobnega se ni zgodilo od časa,
ko je črna smrt zavojevala Evropo ...

Telo ni tempelj duše, telo je svinjak,
v katerem se valjajo nezakonski otroci
s prešuštnimi materami – kurbe zahtevajo vsaj plačilo!

Moja vojska jokavcev, oblečena v belo, znamenje
nedolžnosti, ti sledi, nebeški kralj Karel VIII.,
za teboj blagoslavlja mrlične, ki niso razumeli,
da si oznanjenje Novega Jeruzalema.

Nocoj bodo v Firencah zagoreli plameni svetega
ognja, ki prečisti gnusobo tega mesta, Sodome in Gomore!

© Ivo Svetina

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

11. PRIZOR

Afrodita in Venera.

AFRODITA

Kdo napisal je te lepe stihe?

VENERA

Katere le? Na tisoče lepih stihov poznam.

AFEODITA

Ki so jih ubogi pesniki posvečali tebi, četudi te ni niče nikdar videl.

VENERA

Seveda so me, tako kot tebe ... Si mar pozabila himno ki ti jo je zapela nesmrtna Muza, Sapfo?

AFRODITA

Le kako! Ves grški svet jo je znal na pamet ...

SAPFINA PESEM

*Afrodita, Zevsova hči nesmrtna
na barvitem tronu, zvijač snovalka –
prosim te, mogočna gospa: ne muči
duše z bridkostjo!*

*Pridi! Tudi prej si že kdaj kot danes
slišala moj klic iz daljav, mi prošnjo
uslišala in brž iz očetne hiše*

© Ivo Svetina

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

k meni hitela:

*lepe vrabčke v zlati si voz zapregla,
z drobnimi so krilci vrščeč zleteli
in z višav neba te prek črne zemlje
nesli skoz eter.*

*Že prispejo. Ti me tedaj, boginja
blažena, z nesmrtnim smehljajem vprašaš:
»Kaj je? Kakšno zlo te je zdaj zadelo,
da me spet kličeš?*

*Kakšna silna želja te spet je obsedla
v blaznem srcu? Koga naj spet zapeljem
in podvržem tvoji ljubezni, Sapfo?
Kdo je krivičnež?*

*Zdaj zbeži, a kmalu bo v lov planila.
Ni ji mar darov, a jih bo dajala.
Zdaj ne ljubi – kmalu ji bo ljubezen
voljo zlomila.«*

*Tudi tokrat pridi, skrbi me strašnih
kot poprej odreši, izpolni srcu
vsa hotenja, vsa hrepenenja; stoj mi
v boju ob strani.*

VENERA

Srečna ti, ki tako lepo pesem ti je podarila Sapfo!

AFRODITA

A ne le v pesmih, tudi na slikah, ki so jih pijani slikarji izsanjali v najbolj sladkih sanjah, tekmujeva, sestrice moja, katera bolj bo zmešala, zavozlala, zdrobila nesrečno srce, ki si samo ljubiti želi!

VENERA

Na slikah, v pesmih, romanih, glasbi ...

AFRODITA

Res misliš, da sva midve tam ... shranjeni ... najini podobi že morda, kaj pa duša? Duši?

VENERA

Zdaj učijo, da je duša tempelj, v katerem smo se naselili vsi, ki smo pomagali ubogemu človeškemu bitju, da se je postavilo na noge, se zravnalo, seglo po sadežu, prepovedanemu sadežu ...

AFRODITA

Eva! Misliš, da je Eva najina prasestra?

VENERA

Če bi sodila po slikah, na katerih je upodobljena, ni bila prav čedna, zapeljiva ...

AFRODITA

Naslikali so jo vedno, ko je bil storjen greh! Ko je z drevesa spoznanja odtrgala sladek sadež ...

VENERA

Vse naj bi se začelo z grehom?

AFRODITA

Z izgonom iz Raja.

VENERA

In zakaj sva potem midve boginji ljubezni, plodnosti ... življenja? Kje se je izgubil ta tako imenovani greh?

AFRODITA

Greh je vedno v glavi, nikdar v srcu, sestra moja! Najmanj pa sta grešna moški in ženski spolna organa. Samo tako se je plodila in razmnoževalo človeštvo, ne pa z brezmadežnim spočetjem ...

VENERA

Kot nama je zatrjeval ta prismojeni menih.

AFRODITA

Taki zagrizenci slej ko prej končajo v peklenškem ognju.

VENERA (*se zasmеji*)

Če verjameva v pekel ...

12. PRIZOR

Botticelli sam. Stoji pred velikim praznim platnom. Belina platna je zaslepljujoča. Nastaja *Rojstvo Venere*. Poziral mu bo Amadeo.

BOTTICELLI

Vse, kar vidim, je prosojno; v svojem jedru nosi seme svetlobe, tema je zastrta, luč ne slepi, je kot ženska in vabi vase. Vsaka senca se v vetru raztopi, blesk prihaja od vsepovsod, je brezmejen, vsaka stvar, obsijana v svoji razsežnosti, majhna ali velika, je sonce: okrog njega krožijo vse zvezde, vsak od nas je zvezda, in sonce, ki ji darujeta življenje

A kaj, ko ima senca večjo moč kot luč, bo dejal Leonardo, saj lahko ovira in popolnoma zastre telesa luči, luč pa nikoli ne more pregnati s telesa vseh senc...

Jaz bom naslikal samo luč, brez ene same sence. Školjka, iz katere se rojeva Venera, bo zrcalo neba, sončeve krone, ne iz zlata ne iz ognja. Morje brez obale, Veter s sinjimi krili objema Floro, Pomlad z rožnatim ogrinjalom, s katerega odpadajo rahlokrili cveti, Florini otroci ... iz pene rojena, iz semena, ki spenilo se je z morjem.

Ločil bom nebo od morja, valove od oblakov, veter od pomarančevcev, obala položna kot na Cipru, mehka, da ne rani stopal komaj rojene. Lepota sama je božanska, četudi boginja, vsa je zemeljska, žari v čutnosti, ki je znamenje ljubezni in plodnosti in poželenja ...

Naj reče Savonarola, kar hoče ... moja duša vidi tudi brez uma, četudi Ficino meni, da je um oko duše ... Sicer pa: vsa svetloba do duše prihaja skozi oko, oko, veliko za vse telo ...

13. PRIZOR

RAZPRAVA O LJUBEZNI

Botticelli in Amadeo v postelji, za njima še vedno prazno belo platno.

BOTTICELLI

Spraševal si me o ljubezni. Dal sem ti brati knjige, v katerih skušajo modri razložiti, kaj je ljubezen.

AMEDEO

Vse sem jih prebral ... ampak ali so ti modri tudi ljubili? Ali so samo pisali o ljubezni?

BOTTICELLI

Lahko narišem lep obraz, četudi ga nisem videl? Lahko naslikam Gracije, ogrnjene v frfotajoče tančice, četudi jih nisem videl? Lahko doživimo trpljenje Jezusove matere pod križem? Ali Marijino radost ob Jezusovem rojstvu?

AMADEO

Prav to se vedno znova sprašujem ... Kaj lahko vemo o stvareh, ki jih nismo videli, doživeli ... ?

BOTTICELLI

Človekovo srce, nad katerim kot sijajni oblak bdi duša, je nedoumljivo. Vse je v njem: mravlja in Bog. Vse si lahko zamisli, umisli, uvidi, naslika ...

AMADEO

Pa vendar: najbolj nedoumljiva je prav ljubezen ...

BOTTICELLI

Je grenkosladka stvar. Orfej je Erosa imenoval *gluhupihron*, grenkosladki.

AMADEO

Zakaj ne more biti samo sladka?

BOTTICELLI

V ljubezni, tudi moji do tebe, izgubim sebe in se znova najdem v tebi. Sebe imam le po tebi in če imam sebe po tebi, imam tebe prej in bolj kakor imam sebe, bliže sem tebi kakor sebi ...

AMADEO

In jaz? Sem tudi jaz bolj po tebi kot po sebi?

BOTTICELLI

Si, če je tvoja ljubezen zares močna in neomajna.

AMADEO

Seveda je ...

BOTTICELLI

Ne prenašli se ... Velikokrat se nam samo zdi, da nekoga ljubimo ... pa si le želimo njegove bližine, vabi nas njegova lepota, njegova milina, v nas budi poželenje ...

AMADEO

Mar ni poželenje tudi del ljubezni?

BOTTICELLI

Tudi ustvarjanje, pisanje, slikanje, kiparjenje ... je neke vrste poželenje ... poželenje po lepoti, milini, blaženosti ... Ker vse, kar ustvari človekova roka, je sprva v srcu, nad katerim kraljuje duša ...

AMADEO

Kaj pa Savonarolini nauki? Njegove pridige, v katerih obsoja lepoto ... pa pregrehe, razkošje, blato razvrata, v katerega se pogrezajo Firenze?

© Ivo Svetina

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

BOTTICELLI

Pater Savonarola je učen in moder mož, a kljub temu slep od vere, ki ga ne bo zveličala, ampak slej ko prej pogubila.

AMADEO

Tvojim slikam očita poganstvo, lepoto, ki da je pohujšljiva ...

BOTTICELLI

Rekel je celo, da je obraz moje Madone podoben obrazu kurb tam doli na bregu Arna.

AMADEO

Bojim se ga. Tako temen je, grozeč v svoji črni oglavnici, z očmi, ki spominjajo na lačno zver ...

BOTTICELLI

Eno je gotovo: nikdar ga ne bom naslikal! Ti pa boš postal Venera ...

AMADEO

Saj nimam dolgih las ...

BOTTICELLI

O, pa še kako dolge jih boš imel ...

AMADEO

Venera ni le boginja ljubezni, ampak tudi plodnosti ...

BOTTICELLI

Saj se je rodila iz moškega semena ...

14. PRIZOR

Venera in Afrodita opazujeta Botticellija in Amadea.

AFRODITA

Kako zna biti ljubezen mod moškima nežna ...

VENERA

... sladka, ker ve, da je samo ljubezen, ki ne more spočeti potomcev.

AFRODITA

Je sladka, ker je jalova? In je zato grešna?

VENERA

Grešna za tiste, ki žive v senci križa. Ali niso bili v tvoji domovini odnosi med moškimi nekaj popolnoma vsakdanjega?

AFRODITA

Seveda, celo med bogovi.

VENERA

Ko telo dozori in se duša na široko odpre svetu in čudenju njegove božanske razsežnosti, si zaželi pomnožitve ...

AFRODITA

Hoče biti nesmrtna ...

VENERA

Ker se nadaljuje in gre iz roda v rod.

AFRODITA

A ti dve lepi telesi ...

VENERA

Amadejevo že, Botticellijevo pa ni ravno po Apolonovem ...

AFRODITA

Ta ljubimca sta simbol nikdar uresničenega hrepenenja po večnosti.

VENERA

Njuna ljubezen spočne lahko le smrt: eden v drugem umreta, tolikokrat, da se ju končno usmili nebo in ju vzame k sebi ...

15. PRIZOR

Botticelli in Savonarola.

SAVONAROLA

Sin moj, nekateri ti pravijo tudi Mojster ... a tvoje mojstrstvo služi le prevzetnežem, ošabnežem, ki s tvojimi slikami hočejo prikriti svojo duhovno praznino. Služiš napuhu tistih, ki se odevajo v svilo in baržun.

BOTTICELLI

Lepota je božanska.

SAVONAROLA

Duh je bil iz nebes pregnan v temno brezno telesa ... In ti, sin moj, služiš temu padcu: slikaš lepoto, ki se je ni dotaknila niti senca duha.

BOTTICELLI

Oče, mar si duh ne želi harmonije, sozvočja, somernosti?

SAVONAROLA

Na Marijinem oznanjenju si uspel, da je pričakovanje device Marije pristno, morda celo preveč, preveč človeško ...

BOTTICELLI

Kdo pa je v resnici videl Marijo, ko jo je obiskal angel in ji oznanil?

SAVONAROLA

V evangeliju po Luki piše: »Angel je rekel: 'Pozdravljena, obdarjena z milostjo, Gospod je s teboj. Glej, spočela boš sina, in daj mu ime Jezus'.«

BOTTICELLI

Piše, a besede še niso podobe.

SAVONAROLA

Ne izzivaj srda neba, sin moj. To so bogokletne besede, Saj menda verjameš v biblijo?

BOTTICELLI

Verjamem ... Kaj pa Kristus? Gol na križu ... komaj s cunjo ovit ...

SAVONAROLA

Telo je moralo trpeti, močno trpeti, neznosna bolečina, da se je duh dvignil do Očeta! (*Premor*). Odhajaš v Rim, da se udinjaš tistemu, ki misli, da je božji namestnik na zemlji?

BOTTICELLI

Sveti oče me je povabil ...

SAVONAROLA

Sveti! Njegov namestnik na zemlji ... ki za cekine prodaja rdeče klobuke! Sin moj, ne nasedaj lepim besedam, ne nasedaj obljubam ... podkupljivost je najgnusnejši zločin, ki se je rodil v Svetem mestu ...

BOTTICELLI

Sikstinsko kapelo naj bi pomagal okrasiti ...

SAVONAROLA

Prav si dejal – »okrasiti«, ker ne gre za povzdigovanje zemeljskega v nebesno, ampak za okrasek, da se ti sveti debeluhi veselijo, ko se zazrejo v strop. Da jim lažje vino steče po grlu ... Vedi, da je Rim leglo razvrata, podkupljivih prilizovalcev, ritoliznikov ...

BOTTICELLI

Je kje slikar, ki bi zavrnil tako povabili, bil deležen nesmrtni slave, s katero ...

SAVONAROLA

Sin moj, nesmrtna slava in glorijska sta doma le na križu! (*Premor*). Pravzaprav sem prišel k tebi, sin moj, ker sem slišal, da si upodobil Venero, njeno rojstvo ... Golo žensko telo si naslikal tako sladostrastno, poželjivo ... Ni ga, ki bi se ne zgražal nad tvojim »slavospevom« Veneri, tej ubogi poganski duši, ki je oznanjala le ljubezen, telesno ljubezen in plodnost! In ... je mar res, da ti je poziral tvoj pomočnik ... Amadeo? Mar ne veš, da je to velik, velik greh ... sodomija ... moški obožuje moško telo ... morda bi celo razumel, če bi za model Venere izbral eno o tistih pogubljenih duš, ki v mraku tavajo, okrašene z zvončki po bregovih Arna ..., če bi naslikal Venero kot eno od premnogih kurb, ki sejejo sramoto in bolezen po našem cvetnem mestu!

BOTTICELLI

Prečastit oče, vaše besede niso besede odpuščanja, ampak sulice, ki se zadirajo v živo meso, srce, dušo ...

© Ivo Svetina

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

SAVONAROLA

O duši mi ne govori, sin moj, ker pogubil si jo in z njo tudi sebe ... V zlo brezno telesa ne vleci še svojega nedolžnega Amadea ... Dopusti mu, da se spokori, da se odreši grehov, ki si jih obesil na njegovo mlado, lepo telo

II. DEJANJE

1. PRIZOR

Afroditin ples

*Ko v glasbi zadoni svetloba,
se nad purpurnimi hišami
ljudje preoblečejo v bosa stopala,
vsepovsod visoka modrina,
bela okna v oblakih so mlada koža,
grenke sence zagrinjajo obraze otrok ...*

*tedaj se pocedi tanek dim, iz srca špricne
na tisoče puščic; iz srebrne stene privre roka,
zapluje mimo balkonov,
prekritimi z rdečimi pregrinjali,
izvezenimi z liki kač, žarki zvezd, minerali oči,
roka ko veverica lahka po modrih stolpih navzgor,*

*sijaj zahlipa nad svilenimi ladjami,
plovečimi k soncu ko oleandri v rajju.*

Tedaj se me dotakneš, Botticelli

2. PRIZOR

MISTIČNO ROJSTVO

Botticelli in Amadeo

AMADEO

Po vrnitvi iz Rima ... te je zagrnila žalostna senca ... Kje je tvoja radost, želja po lepoti? Ljubezni?

BOTTICELLI

Slika v Sikstinski kapeli ...

AMADEO

Mar nisi zadovoljen z njo?

BOTTICELLI

Zadovoljen? S sliko? Z denarjem, ki mi ga sveti oče odštél zanjo, že ...

AMADEO

A prav veliko ti ga ni ostalo ...

BOTTICELLI

Saj si bil z menoj, ko sva ga trošila ... zlatnik za ničvredno stvarco ... s tem strežemo samo svojemu lastnemu napuhu.

AMADEO

A slika bo vedno ostala tam na stropu mogočne kapele ...

BOTTICELLI

Korahovo kaznovanje ... niti sveti oče ni prepoznal pomena te slike ...

AMADEIO

© Ivo Svetina

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

Ki je?

BOTTICELLI

Upor proti avtoritetam ... Korah se upre Mojzesu in njegovemu bratu Aaronu ...

AMADEO

In je kaznovan ...

BOTTICELLI

Kaznovan tako, kot se vsak upor kaznuje ... kaznuje z mečem, ognjem ... ker upor zoper avtoriteto je greh ...

AMADEO

In kaj počne Savonarola? Nenehno poziva, da je treba zrušiti ošabnost in prevzetnost, ki sedita na prestolu in vladata ...

BOTTICELLI

Pater govori, da je pohota hudičeva nevesta.

AMADEO

In on vidi na tvojih slikah pohoto ... zanj je lepot delo hudiča ...

Vstopita Venera in Afrodita.

AFRODITA

Mojster Sandro, te je očaral Rim, papeški Rim, zgrajen na ruševinah poganskih templjev?

VENERA

Tudi moj hram so porušili in tam zgradili cerkev Marijinega oznanjenja.

BOTTICELLI

Vera je veter, božanski veter, ki človeško barko žene skozi viharje časa.

© Ivo Svetina

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

AFRODITA

In ti si sedaj na takšni barki ... ki išče zatišja v molitvi ...

VENERA

Mar te je prestrašil nori pridigar, ki grozi, da se bo vse mesto pogreznilo v vrelo blato?

BOTTICELLI

Morda ima strogi mož nemara celo prav, ko pravi da umetnost spodkopava vero ...

AMADEO

Sandro, kaj pa bledeš?! Kakšne norosti pa govoriš? Ti, ki si ustvaril najlepše podobe lepote, lepote, močnejše od vsakršne vere.

VENERA

Umetniki ste šibki: če vas obletava slava, zardevate, če vas zavračajo, vas obsije temna misel, sestra smrti.

AFRODITA

Ker ne verjamete, da je človek merilo vsega ...

BOTTICELLI

Ja, Protagora, tvoj rojak. A to je bilo še pred rojstvom našega Odrešenika, ki je trpel na križu ... ob njegovih nogah pa točila najgrenkejše solze njegova mati ...
Stabat mater dolorosa iuxta crucem lacrimosa ...

VENERA

Si v teh nekaj mesecih, ki si jih preživel v Rimu, ko so ti za obed postregli z mize svetega očeta, pozabil name, na mojo sestro Afrodito ... Četudi si se bal, da bi ti za *Rojstvo* pozirala jaz ... bilo bi sicer prvič v zgodovini, da bi boginja pozirala človeku, ki si želi naslikati boginjo ... Amadeo, povej nama, kako si se počutil, ko te je mojster spreminjal v žensko?

AMADEO

Bilo je, bila je najsilnejša ljubezen ... vsaka poteza Sandrovega čopiča je bil nežen dotik dlani ... dotik ustnic ... njegov pogled, ki je drsel po meni ... je bil medeni dež ...

VENERA

Hej, Afrodita, si že kdaj slišala tako lepega?

AFRODITA

Le Sapfo je znala tako lepo in resnično spregovoriti o ljubezni ...

VENERA

Vidiš, Mojster, lepo in resnično sta par, lepota in resnica sta sestri ... kot midve, kajne Afrodita?

Venera in Afrodita se umakneta.

AMADEO

Sandro moj, se boš lotil nove slike?

BOTTICELLI

Moram, čim prej, v tem mestu ni več miru, Savonarolini jokavci vse pogosteje napadajo ljudi, jih zasmehujejo in sramotijo, ker pravijo, da njihova vera ni dovolj trdna ... Savonarola se vsak dan biča, da ubija svoja mesena poželenja. Sedaj je čas, da oznanim mistično rojstvo ... naslikati Jezusovo rojstvo kot utelešenje duha ... lepota mora postati duhovna, je le odsev brezdanjega neba ... angeli in ljudje v objemu, v plesu radosti začetka novega rojstva ... ta slika bo slavljenje ... bo slavljenje človeka, ki se je odpovedal mesenosti ...

AMADEO

Zavrgel me boš, odgnal od sebe, da se izgubim med brezimnimi ugodniki ... In me nekega jutra najdejo na bregu Arna kot tisto ubogo deklico, ki so jo posilili in nato napol mrtvo odvrgli, da so se potepuški psi gostili z njenim mladim, rožnatim mesom, z jeziki segali globoko v njeno mlado telo ...

BOTTICELLI

Nehaj, Amadeo, govoril sem o sliki in ne o najini ločitvi ... vedno boš ostal ob meni, moj si bil, si in boš ... podaril si svoje telo eni najlepših slik, kar sem jih naslikal ...

© Ivo Svetina

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

AMADEO

Kar jih je bilo sploh naslikanih!

BOTTICELLI

A vendar moraš vedeti, da je najina ljubezen nenaravna ...

AMADEO

Tako govori Savonarola, ki ...

BOTTICELLI

... ki pravi, da je sodomija velik greh ...

AMADEO

In sva grešnika, ljubi moj Sandro ... kaj potem ... nisva edina ...

BOTTICELLI

Bila! Skrita za prosojno tančico prevzetnosti ... pohote ...

3. PRIZOR

Vsi so zbrani okoli Botticellija, tudi Savonarola.

BOTTICELLI

Morda sem ... morda sem res grešil ...

SAVONAROLA

Grešil, hudo grešil, sin moj izgubljeni ... pogansko lepoto si povzdigoval v nebo, namesto Marije, Bogoroditeljice, si slikal nage boginje ...

AMADEO

Sandro, nisi grešil, le slikal si, tako kot ti je narekovalo srce ...

SAVONAROLA

Mladenič lepi, prevzetni, vsak hip vaju lahko obtožim sodomije in nemara veš, kakšen je konec tistih, ki občujejo kot živali ...

BOTTICELLI

© Ivo Svetina

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

Naslikal bom *Mistično rojstvo* ... tebi bom ugodil, strašni Savonarola, ki si me vrnil na pravo pot ...

AMADEO

In kakšna je ta pot, Sandro?

VENERA

Da bo izdal svojo ljubezen, da bo zavrgel svoje srce, da si bo odsekal desnico in iztaknil oči ...

AFRODITA

Kakšen prizor! Saj vera, ki jo oznanja ta temni mož z orlovskim kljunom, pozna samo trpinčenje in trpljenje. Z mukami naj bi bile poplačane človekove najslajše radosti!

SAVONAROLA

Ne bogokleti, ženska, ki so te slavili eno od mnogih podob razuzdanega Panteona.

AMADEO

Sandro, premisli, ne kloni pred sovraštvom, ki naj bi oznanjalo večno ljubezen.

BOTTICELLI

Mistično rojstvo bo Mariji odvzelo vso njeno telesnost, vse, kar bo tuzemskega, bo njeno sinje ogrinjalo ... celo živali, četudi le krava in osel, se bodo pasle po nebeških poljanah ...

AFRODITA

Tako kot je bilo to v Heladi: Zevs je v podobi bika občeval z Evropo ...

VENERA

In rodila mu je tri sinove ...

SAVONAROLA

Bajke, gnusne bajke, ki opisujejo občevanje med živaljo in žensko ... zaradi takih hudičevske pohote je naš svet bolan ... in moral je biti križan, da je odrešil ljudi grehov ...

BOTTICELLI

© Ivo Svetina

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

Ne razburjaj se, strogi oče, s svojo sliko bom ustvaril novo luč, svetlobo, ki bo posijala v zadnji kot človekove grešnosti ...

AMADEO

Pater Savonarola, mar je res, da te sveti oče misli izobčiti?

SAVONARIOLA

Naj me izobči, ta pokvarjenec, požeruh, nenasitni uživač, pohotnež ... v Rimu ustanavlja javne hiše, kamor zahajajo tako rdeči principi kot čolnarji s Tibere.

VENERA

Mar ni to lepo, da se moški lahko ljubi z žensko, ne da bi poprej moral stopiti pred oltar!

SAVONAROLA

Apage!

AFRODITA

Si se kdaj, ti, ki se odrekel vsemu telesnemu, ki bičaš svoje telo, da meso boli, namesto, da bi prek njega drsele nežne ženske dlani, vprašal, kako je lepa ženska, ko se kot cvet razpre: ko vsa njena notranjost drhti, ko iz nje puhti najlepši vseh vonjev? Nič od tega ne poznaš, četudi misliš, da ravnaš po volji svetega očeta, ki si da vsako noč v posteljo pripeljati novo mladenko: tisto, ki naj bi bila simbol device Marije! Nedolžne, z rožnatim himnom je zastražen njen vhod ..., da je njegov debeli ud ves obarvan s karminom deviške krvi ...

AMADEO

Sandro, Sandro moj, odženiva vse te privide ... vse te hudobne misli in začni slikati ... ti bom znova pripravljaj barve, tudi čezmorsko modro, s katero boš ogrnil Marijo ...

SAVONAROLA

Sin moj, če boš naslikal Jezusovo rojstvo kot mistični dogodek, bo tvoja slika stala v cerkvi Santa Maria del fiore ...

AFRODITA

Morda pa boš tedaj že pepel, stresen v Arno ...

4. PRIZOR

Botticelli pred platnom. Nastaja *Mistično rojstvo*.

BOTTICELLI (*meditacija*)

Angeli objemajo ljudi, solze se suše na krilih,
z nebeških višin so se z oljčnimi vejicami v rokah
spustili na zemljo,

da pozdravijo Marijo, ko je povila Zveličarja ...

Med angeli in ljudmi je nastopila sprava,

izvirni greh nam je odpuščen:

mir na zemlji ljudem dobre volje,

oznanjajo ... zlo bo pregnano s sveta ...

Angeli beli, ljudje ogrnjeni v karmin,

zvezda, ki je oznanila Jezusovo rojstvo,

je že zdavnaj ugasnila, umrla ...

Trije modri so položili darove ob jasli,

v katerih se dete napol v joku napol v radosti

premetava po ostri slami ...

da se odpirajo rane ... krvave

Sveti duh se je umaknil, otrok je spočet,

Marija blagoslovljena,

Jožef sklonjene glave, ni samo radost v njegovem srcu,

saj ni zaplodil svojega sina, sin je last Boga

in tako bo tudi končal ...

ko bo spraševal Očeta, zakaj ga je zapusti.

Moj Bog, moj Bog, zakaj si me zapustil?

Bom tudi jaz, grešnik, opran v živi vodi,

v kateri izginejo vsa dejanja, ki niso po volji neba?

Ne le da sem slavil pogansko lepoto,

Ljubil sem in ga še, mojega lepega Amadea ...

Kdo me bo odrešil, ki sem svoje življenje daroval

svetlobi in lepoti?

AMADEO

Sandro moj, ne zapusti me ... nikdar ... nikar me ne pošiljaj v Rim, da mojstrom pomagam pri poslikavi Sikstinske kapele ...

BOTTICELLI

Amadeo moj, ves denar sem zapravil, še sebe ne morem preživljati ... pošiljam te k njim, ki te bodo drago nagradili ... si najboljši za mešanje barv ... tvoj ultramarin se ne da meriti prav z nikomer ... Jaz bom ostal tu, priklenjen pred platno, da se odkupim za grehe, ki sem jih storil in vanje povlekel še tebe ...

AMADEO

Ob tebi bom ostal, Sandro ... bova že kako ...

BOTTICELLI

Ne bova! Ubogaj me! Toliko lepega si mi dal, kot nihče drug ... za večno boš upodobljen na *Rojstvu Venere* ...

AMADEO

A nihče ne bo vedel, da sem to jaz ...

BOTTICELLI

Ne bodo slavohlepen, ne želi si, da bi te ljudje častili še po tvoji smrti ... Venera bo sijala skozi stoletja in ti z njo ... sedaj pa pojdi ... v Rimu je vse dogovorjeno ... oglasi se pri Domenicu Ghirlandaju ... pozna te in te bo zaposlil v svoji delavnici ...

© Ivo Svetina

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

AMADEO

Hvala ti, Sandro Il Magnifico ... če kdo, si ti vreden tega naslova ...

BOTTICELLI

Ne pozabi nikdar, Amadeo moj: ljubezen je, ko eden živi v drugem in drugi v prvem ...

5. PRIZOR

23. maja 1498, Girolamo Savonarola je bil star 45 let, je bil na glavnem florentinskem trgu sežgan na grmadi.

SAVONAROLA

Ogenj, ki ste ga zakurili pod menoj
je peklenški ogenj, ogenj, ki ne očičuje,
ampak pogublja ...

Tudi vi boste na Dan jeze goreli ...

Strašen dan bo dan plačila,
zemlja v prah se bo zdrobila,
kolik strah bo vstal v naravi,
ko Sodnik v mogočni slavi
na odgovor vse pokliče!

Tudi tebe, ki si božji namestnik na zemlji!

Tudi tebe, ki si me izobčil,
ker govoril sem o tvoji grešni duši,
podkupljivosti, pohotnosti, požrešnosti ...

© Ivo Svetina

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

Tudi ti, sveti oče, boš gorel!
Gorel v večnem plamenu!
In vsi vi, odeti v svilo in baržun,
da prikrivate svoje gnojne rane ...
tudi vi boste goreli, gorele bodo
tudi knjige in slike in vse,
s čimer ste slavili pohotno lepoto ...

6. PRIZOR

Afrodita in Venera.

AFRODITA

Sestra moja, podiva dol na breg Arna, kjer se z mrakom začno zbirati radožive
sestre usmiljenke ... saj tu ne rabijo boginj ...

VENERA

Imajo svojo Božjo mater ...

7. PRIZOR

Botticelli riše podobe iz Dantejeve *Božanske komedije, Pekel, Peti spev.*

BOTTICELLI

Tako sva iz kroga prvega stopila
v naslednji krog, ki manjši kraj oklepa,
a več gorja, kot kaže krikov sila.

Tam že renči Minos, zverina srepa:
ob vhodu vpraša, kakšen greh te žêne,
razsodi in odpravi z mahom repa.

(...)

»O ti, ki še imaš srce čuteče,

© Ivo Svetina

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

in preko črnega tu hodiš polja,
midva, ki tla obarvala sva rdeče,
da nama je naklonjen kralj vesolja,
za mir bi tvoje duše ga prosila,
ker z nama zlo čutiti te je volja.

Francesca da Rimini in Paolo Malatesta sta nesrečna ljubimca, simbol prešuštva. Nekoč Francescin mož zaloti ženo s svojim bratom Paolom in oba ubije. Tako se rodi nesmrtna zgodba o dveh preganjanih ljubimcih. Francesca postane mučenica ljubezni. A tudi morilec, Francescin mož Giancio Malatesta, se bo za svoj zločin pokoril v peklu.

BOTTICELLI

»Francesca, z žalostjo navdala
in solze toči tvoja mi nesreča.
Povej, ko v milih vzdihih sta ječala,
kako in kdaj ljubezen je storila,
da plamen tihih želja si priznala?«

Eno samo besedo najde Francesca, ko pojasnjuje Danteju svojo žalostno usodo:
ljubezen je najin greh!

BOTTICELLI

»Ni večje muke,« je odgovorila,
»kot srečnih dni spominjati se v bedi ...«

(...)

»A če tako te mika po tej sledi,
kdaj najina ljubezen je pognala,
naj bo, a solza tekla bo k besedi.«

Zgodovinsko dejstvo

© Ivo Svetina

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.

27. maja 1993 je v Vii dei Georgofili pred Galerijo Uffizi eksplodira bomba, nastavljena v avtomobilu in ubila pet ljudi; popolnoma je uničila pet umetnin in poškodovala še nadaljnjih trideset. Bombo je podstavila sicilijanska mafija.

EPILOG

Amadeo, Afrodita, Venera

AMADEO

Za pesem je dovolj slutnja, lepa kot želva
sredi tihega žretja, žival svetlobe, visoke beline,
ki dozori v s krvjo porisani zibki, v gnezdu
večne luči in tišine, skrita pod plaho dlanjo.

VENERA

V črnem dvorcu tvojega očesa preberem pesem.

Od kod prihajaš mehka školjka vesolja?

V tvojem zvezdnatem telesu spi tanek lesk
italijanskega slikarstva,

čudežna globina kovinske geometrije
obroblja ljudi, angele, živali in dežele.

AFRODITA

Naznanjaš darove modrih, rdečica ti ljubkuje prsi,
lasje, dolgorepi pavi v južnem nebu.

Od kod prihajaš sinja školjka vesolja?

V lilijah, ki so ladje v zrcalih češenj,

dolge, dolge roke dišeče po vinu, ki curlja
iz mlade Madonine dojke. Tvoje ustnice pečejo
v strupu, rojeva se svetloba, modra soba jezika.

Od kod prihajaš velika Botticelijeva školjka?